

Oponentský posudek na disertační práci
Název: Etika v práci osobních asistentů
Autor: Mgr. Lukáš Stárek

Předložená disertační práce Lukáše Stárka se věnuje aktuálnímu tématu etiky v práci osobních asistentů. Téma je aktuální především v souvislosti s trendem zkvalitňování poskytování sociálních služeb, ale také ve vztahu k demografickému vývoji v naší společnosti.

Cílem práce je zkoumat „vliv míry obeznámenosti osobních asistentů s etickým kodexem“ (s.4). Autor předpokládá souvislost mezi mírou znalosti etického kodexu a schopností řešit etická dilemata a eticky při výkonu profese osobní asistence jednat. Tento předpoklad však není zcela explicitně vyjádřen a zdůvodněn i přes skutečnost, že na straně 3 textu autor vymezuje výzkumný problém „jako tázací výrok, který se ptá, jaký je vztah mezi dvěma nebo více proměnnými“.

V teoretické části autor provádí výklad hlavních pojmů. Vymezuje osobní asistenci, její druhy, pojednává o předpokladech pro výkon této profese. Do této části je obsah jednotlivých kapitol účelný, jejich návaznost je logická. Absentuje vysvětlení relevance kapitoly třetí, která je věnována multidisciplinárního přístupu. Čtvrtá kapitola je věnována etice a sociální práce. Název kapitoly je matoucí. Osobní asistence je dle naší legislativy sociální službou, ale jistě její výkon nelze považovat za výkon sociální práce. Zřejmě absence etického kodexu sociálních služeb či specificky osobních asistentů vedl autora k tomuto řešení. Autor se zároveň v kapitole vyrovnává s pojetím hodnot a konceptem morálky. Pátá kapitola je věnována tématu etických kodexů a šestá kapitola etickým dilematům v osobní asistenci. Přes uvedené výhrady je možné konstatovat, že teoretická část tvoří dostatečnou základnu pro výzkumnou část práce. Za hlavní nedostatek považuji nedostatečný rozbor teoretických východisek, na základě kterých je formulována výzkumná otázka a hypotézy pro kvantitativní část výzkumu.

V úvodu výzkumné části práce autor upřesňuje výzkumnou otázku, ale i přesto zůstává poměrně mnohoznačná. Autor se „zaměřuje na zjištění míry obeznámenosti osobních asistentů s etickým kodexem, a jak jej v praxi využívají a řídí se podle něj.“ (s. 45), na téže straně dodává, že dílčí výzkumná otázka „je zaměřena na zjištění, podle čeho nebo čím se řídí osobní asistenti při řešení etických dilemat...“. Formulování výzkumné otázky jako otázky by mohlo přispět k jednoznačnějšímu a přesnějšímu vymezení.

Pro zodpovězení výzkumné otázky autor zvolil design smíšeného výzkumu. **Zvolené metody výzkumu jsou relevantní pro dosažení cílů disertace.** Přes nesporné výhody tohoto postupu se domnívám, že kombinací těchto dvou metod pro účely tohoto typu práce došlo k určité povrchnosti, které se promítla i do kvality analytické a interpretativní části.

Nejprve byl proveden kvantitativní výzkum. Poznámky mám k procesu operacionalizace, který se jeví jako příliš simplifikující. Jak například změřit proměnnou „etické jednání osobních asistentů“? Doporučila bych provést dekompozici proměnné na dílčí ukazatele. Již vůbec není jasný rozdíl mezi operacionalizací proměnné „etické jednání osobních asistentů“

(hypotéza 1) a proměnné „mít větší tendence inklinovat v praxi k etickému kodexu“ (hypotéza 2).

K závažným zjištěním autora patří to, že více než polovina dotázaných osobních asistentů porušila etický kodex poskytnutím informací o uživateli službě třetí osobě a to bez jeho vědomí. Skutečnost, že tyto informace nejčastěji poskytli rodině či lékaři může naznačovat, že toto jednání by bylo možné interpretovat jako výsledek řešení dilematu. Poskytnutí informací kolegům a kolegyním jako způsob zvládnání náročné profese. Realizované polostrukturované rozhovory přináší hlubší vhled do chápání etického jednání sociálními asistenty. Až výmluvná je výpověď R2 citovaná na straně 84 „... vím, co v kodexech tak asi je, ale nějak bych to nezveličovala“.

Na základě výsledků výzkumu v závěrech práce autor formuluje opatření, která by přispěla k posílení etického jednání osobních asistentů a k jejich zvládnání dilemat. Přesto bych uvítala širší diskusi výsledků, jejich komparaci s výsledky jiných, včetně zahraničních, výzkumů a formulaci konkrétních doporučení.

Z formálního hlediska je práce zpracována standardně. Srozumitelnost práce na mnoha místech zhoršují stylistické chyby a určitá míra formulační neobratnosti.

Výsledky výzkumu jsou významné pro zkvalitnění poskytování sociálních služeb, konkrétně pro poskytování osobní asistence a lze konstatovat, že autor naplnil cíle své práce.

Lukáš Stárek ve své disertační práci předkládá výsledky původního výzkumu. Prokázal tak schopnost samostatně koncipovat a realizovat výzkum, analyzovat a interpretovat jeho výsledky, naznačit možnosti dalšího zkoumání. Z tohoto důvodu se domnívám, že disertační práce autora splňuje požadavky kladené na tento typ prací.

Doc. PhDr. Alice Gojová, Ph.D.
oponentka

V Ostravě 10.9.2015